

KAPITOLY Z HISTORIE

SDRUŽOVÁNÍ MALÍŘŮ, MALÍŘSKÝCH SPOLKŮ A CECHU MALÍŘŮ

OD RUDOLFA II. K JOSEFU I.

Privilegium Rudolfa II. z 27. dubna 1595, udělené cechu malířů a sklenářů staroměstských a malostranských, dodalo sdružení slavnostní ráz a zazářilo coby důležitý odznak společenského významu. Jaký však byl užitek tohoto císařova počínu pro cech?

Okenní terč se znakem Matyáše Hutského a letopočtem 1595, Uměleckopřůmyslové museum v Praze.

Listina formálně zdůraznila starobylé postavení cechu v pražských městech a citovala všechna privilegia od 14. století. Císař pozdvihl malířství mezi umění a povznesl ho nad řemeslo. Tím, kdo se o nové privilegium a vydání majestátu císaře Rudolfa II. hodně zasloužil, byl malíř Matyáš Hutský. Za mistra do malířského staroměstského cechu byl přijat na jaře roku 1572. Již kolem roku 1581 se stává prvním starším představenstvem cechu. Projevoval se rázně a rozhodně. Díky svému titulu dvorního malíře arciknížete Ferdinanda Tyrolského měl četné konexe u císařského dvora. Pražský cech sv. Lukáše si své postavení držel mnoho let, byl i početně silný, např. v letech 1600–1656 se v něm sdružovalo kolem 365 členů. Pro cech velmi významnou postavou té doby byl malíř Karel Škréta (1610–1674), který stál od roku 1653 v jeho čele. Ve funkci před-

ního staršího působil do roku 1661. Tohoto význačného barokního malíře ovlivnilo cestování po Evropě, především do Itálie, kde navštívil Benátky, Boloňu, Florencii a Řím a nacházel zde zkušenosti i inspiraci pro svoji tvorbu.

Smlouva ze dne 13. dubna 1653, podle které Karel Škréta přijímá tovaryše Františka Palinku po absolvování sedmileté výuky na další tři roky jako zaměstnance své dílny. Originál v archivu Národní galerie Praha.

Dějiny cechovního zřízení v 17. a 18. století jsou obecně historií systému, jenž byl odsouzen k zániku. Od počátku 18. století zasahovala centrální vláda do cechovního uspořádání již přímo, nikoliv jen prostřednictvím městských rad. V první polovině 18. století došlo k omezování cechovní samosprávy v Čechách ze strany státu, v roce **1731 vydal Karel VI. generální řemeslnický patent**, který nařizoval řadu

podrobností cechovního života, včetně nutnosti nechat si artikule potvrdit panovníkem, a v roce 1739 byly vydány vzorové, tzv. generální cechovní artikule, jejichž hlavním cílem bylo zavedení státního dohledu nad cechovní samosprávou, a tím docílení jisté regulovatelnosti hospodářství.

První list artikule Karla VI. z roku 1731.

Velká změna nastala roku 1769, kdy byly spory o znění cechovních statut převedeny ze soudu na úřady. Na cechovní artikule se již nepohlíželo jako na soukromá privilegia, ale na úřední akta. Josef II. se pokusil cechy zrušit a prohlásit všechna řemesla za svobodná, ale pak byl donucen toto své nařízení odvolat. Císařova instrukce krajským úřadům z **3. května 1784** znamenala definitivní **zrušení řady cechů**, mezi nimiž i malířských bratrstev. Cechy byly rozpuštěny a sloučeny ve společnou organizaci živností řemeslných. Ke zrušení cechovního zřízení s konečnou platností došlo za císaře Františka Josefa I., a to 20. prosince 1859 s vydáním živnostenského řádu.

Příště: Založení vlastního Společenstva malířů, lakýrníků a pozlacovačů a dalších organizací – od roku 1859 do roku 1947.

**Připravil Bc. Jan Zeman, malíř, lakýrník, člen CMLT ČR
Ilustrace: archiv autora**